

NORSUN JÄLKIÄ RANNIKKOSEUDULLA

Nouseva Rannikkoseutu ry

Vuosiraportti 2024

LEADER

**Nouseva
Rannikkoseutu**

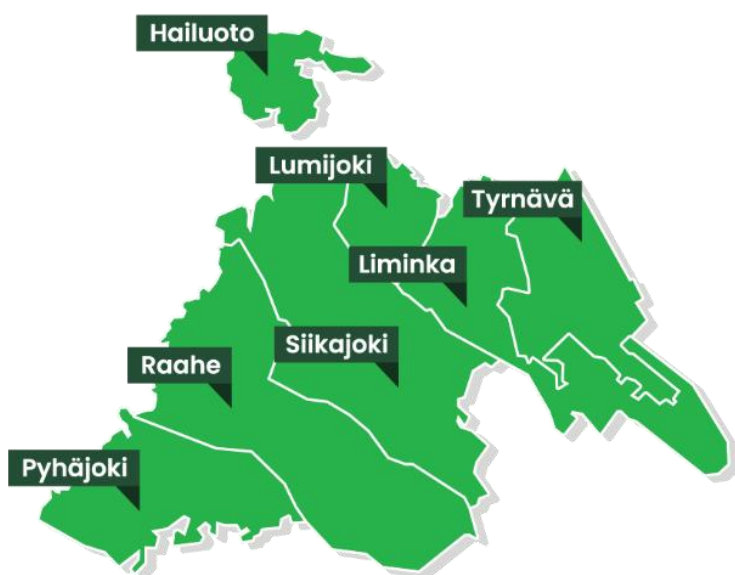

Euroopan unionin
osarahoittama

Sisällys

1. YHTEENVETO TOIMINNASTA JA STRATEGIAN TILANTEESTA	3
2. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN	4
2.1. Strategian toteumatilanne ja rahoitetut hankkeet	4
2.2. Esimerkkejä hyvistä hankkeista	6
2.3. Muu toiminta	8
3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ	12
3.1. Leader-ryhmän oma toiminta ja verkostot	12
3.2. Yhdistys ja sen resurssit	16
3.3. Toimintaympäristö ja tulevaisuus	17
Liite 1. Norsun strategian 2023-2027 toteutumista arvioiva mittaristo	19
Liite 2. Norsun kehittämissuunnitelman 2014-2022 toteutumista arvioiva mittaristo	21
Liite 3. Nouseva Rannikkoseutu ry:n hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuonna 2024	22

Sitaatit asiakaskyselyistä

**Nouseva
Rannikkoseutu**

Euroopan unionin
osarahoittama

1. YHTEENVETO TOIMINNASTA JA STRATEGIAN TILANTEESTA

Vuosi 2024 oli ensimmäinen täysi vuosi ohjelmakauden 2023-2027 osalta. Viimeisimpänä uutena tukimuotona avautui pienhankkeiden haku. Lisäksi kaikkiin suunniteltuihin tukimuotoihin saatiin kustannusperusteisen maksutavan rinnalle myös tuotosperusteiset maksutavat. Samoin maksuhakemusten ja -päätösten tekeminen mahdollistuivat Hyrrä-järjestelmässä. Voisi siis sanoa, että vuoden päätyttyä kaikki oli hankkeiden onnistunutta toteuttamista varten valmiina. Hakemuksia tulikin vuoden aikana 75 kpl, mikä on yli kaksinkertaisesti viime ohjelmakauden keskimääräinen vuotuisen hakemusten määrä. Pienentyneiden yritystukien koon ja pienhankkeiden hakumahdollisuuden myötä hankkeiden euromääräinen koko on puolestaan tippunut lähes puoleen aikaisempaan ohjelmakauteen verrattuna.

Strategian painopisteet tasapainoutuivat kohti tavoitetta toisen toimintavuoden aikana. Uudistuva kotiseutu (53 %) ja Osallistuvat nuoret (24,5 %) painopisteisiin on mennyt rahoituksesta ennakoitua isompi osa. Vastaavasti Kehittyvä matkailu (9 %) ja Palveleva yrittäjyys (13,5 %) painopisteet ovat startanneet ennakoitua hitaammin. Euromääräisesti pienentyneiden yritystukien vaikutusta kehityksen jakautumiseen painopisteittäin ei osattu strategiaa laatiessa ottaa riittävästi huomioon. Niinpä ohjelmakaudella tulee käymään niin, että jo nyt eniten rahoitusta saaneet painopisteet tulevat toteutumaan euromääräisesti ennakoitua isompina ja yritystukia sisältävät painopisteet tulevat toteutumaan ennakoitua pienempinä. Kappalemääräisestikin näyttäisi siltä, että yhdistyksiltä tulee enemmän hakemuksia kuin yrityksiltä. Viime ohjelmakaudella tämä suhdeluku oli toisin päin. Tämä johtunee siitä, että yhdistysten tukimahdollisuudet laajenivat pienhankkeiden myötä, kun taas erityisesti yritysten investointitukien rajaukset ovat siirtäneet hakijoita Leaderistä ELYn puolelle.

Vuoden 2024 keskeisimpiä toimia oli maaseuturahoituksen täysimääräisen käynnistymisen lisäksi aikaisemman ohjelmakauden 2014-2022 vaikuttavuuden arviointi ja sen tuloksista viestiminen sekä omien strategisten toimien toteuttaminen yhdistystoimijoiden jaksamisen, nuorten osallistumisen ja alueen kv-toiminnan aktivoimisen edistämiseksi. Nuorten jälki hanke päättyi vuoden lopulla ja sen aikana tavoitettiin 2 800 nuorta. Jaksamisen jäljillä hankkeeseen saatiin kumppaniksi Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys. Valmistelimme yhdessä hankehakemuksen suoraan ELY-keskukselle ja se sai myönteisen rahoituspäätöksen kesällä. Hanke käynnistyi loppuvuodesta ja tavoitteena on parantaa yhdistystoimijoiden jaksamista. Kv-koordinaattori toiminta jatkui vilkkaana ja vuoden aikana toteutimme kymmenen kansainvälistä liikkuvuushanketta.

2. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

2.1. Strategian toteumatilanne ja rahoitetut hankkeet

Nouseva Rannikkoseutu ry:n (Norsun) strategian Norsun jälkiä Rannikkoseudulla painopisteet ovat Uudistuva kotiseutu, Kehittyvä matkailu, Palveleva yrittäjyys ja Osallistuvat Nuoret. Jokaisella painopisteellä on omat kehittämistavoitteet, joita toteutamme yhdistyksen oman toiminnan lisäksi myöntämällä tukea erilaisiin hankkeisiin. Strategian läpileikkaavat teemat ovat Vihreä kehitys, Kumppanuus, Kansainvälisyys ja Kokeilut. Läpileikkaavia teemoja toivomme mahdollisimman monen hankkeen toteuttavan ja niihin panostamme myös omassa toiminnassamme. Toimimme seitsemän kunnan alueella (Hailuoto, Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä).

Uudistuva kotiseutu painopisteen tavoitteena ovat kestävämmät yhteisöt, toimivammat lähipalvelut ja kulttuurisesti vetovoimaisempi alue. Tähän painopisteeseen kohdistui 53 % ohjelmakauden kahden ensimmäisen vuoden rahoituksesta. Tämä on yli tavoitteen ja tilanne voi vielä jonkin verran tasoittua tulevan kolmen vuoden aikana. Yhdistyksillä on edelleen paljon hankesuunnitelmia – erityisesti pienempien investointien sekä laajemmin toiminnan kehittämisen osalta. Kehittämishankkeissa vuoden 2024 isoimmat teemat olivat kulttuuri sekä nuorten ja lasten harrastusmahdollisuudet. Investoinneista useat kohdistuivat erilaisten lähiliikunta ja -luontokohteiden puitteiden parantamiseen. Yli puolet hankkeista kohdistui toimivampien lähipalvelujen tavoitteeseen, vajaa kolmannes kestävämpien yhteisöjen tavoitteeseen ja vajaa viidennes kulttuurisesti vetovoimaisemman alueen tavoitteeseen.

Kehittyvä matkailu painopisteen tavoitteina ovat vetovoimaisempi tarjonta, verkostomainen toiminta ja vastuullisemmat arvot. Matkailun osalta ollaan edelleen eniten jäljessä tavoitteesta, koska rahoitusosuus oli vain 9 % eli yli puolet alle tavoitteen. Emme ole kuitenkaan tässä vaiheessa huolissamme, koska tiedossa on, että matkailuun liittyviä hankkeita on valmistelussa ja ne konkretisoituvat tulevien vuosien aikana. Matkailua voidaan myös rahoittaa muiden rahastojen kautta, joten siellä kysyntä ei kohdistu niin paljon maaseuturahoitukseen kuin yhdistyspuolella. Matkailun osalta 2024 hankkeet keskittyivät vetovoimaisemman tarjonnan tavoitteeseen ja yksi hanke vastasi verkostomaisemman toiminnan tavoitteeseen. Vastuullisempien arvojen tavoitteeseen ei ole vielä saatu hakemuksia lainkaan.

Palveleva yrittäjyys painopisteen tavoitteina ovat yritystoiminnan kasvu, yrittäjien välisen yhteistyön lisääntyminen sekä bio- ja kiertotalouden vahvistaminen. Tämäkin painopiste on käynnistynyt euroina mitattuna hitaanlaisesti 13,5 %:n osuudella. Kokonaisuuden kannalta olemme yliarvioineet yritysten euromääräisen tuen määrän tukivälineiden pienennettyä merkittävästi. Tavoitteen toteutuminen vaatisi yrityksiltä isohkoja investointeja, joita tämänhetkinen maailmantilanne ja taantuma eivät kannusta tekemään. Yli 80 % yritystuista on kohdistunut yritystoiminnan kasvun tavoitteeseen. Yrittäjien välisen yhteistyön lisääntymisen tavoitetta on toteuttanut yksi yritystuki ja bio- ja kiertotalouden vahvistamista kaksi yritystukea.

Osallistuvat nuoret painopisteen tavoitteina ovat nuorten osallistumisen vahvistaminen, nuorten työllistymisen ja yrittäjyyden lisääminen sekä kansainvälisemmät nuoret. Painopiste on toteutunut yli tavoitteen 24,5 %:n osuudella. Toteutus 2024 painottui maaseuturahoituksen osalta erityisesti nuorten ja lasten harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä nuorten osallistumisen vahvistamiseen. Erasmus+ ja ESC-rahoituksilla on edistetty nuorten kansainvälistymistä mm. nuorisovaihtojen ja alueelle muualta Euroopasta tulevien vapaaehtoisten kautta. Nuorisoleader rahoitus puolestaan vastaa osin nuorten yrittäjyyden lisäämisestä.

Strategian painopisteiden osuus rahoituksesta 2023-2024 (suluissa tavoite 23-27)

- ✓ Uudistuva kotiseutu 53 % (45 %)
- ✓ Kehittyvä matkailu 9 % (20 %)
- ✓ Palveleva yrittäjyys 13,5 % (20 %)
- ✓ Osallistuvat nuoret 24,5 % (15 %)

Läpileikkaavista teemoista Vihreä kehitys on strategiamme kannalta tärkein. Maaseuturahoituksen tavoitteena on painottaa entistä enemmän ympäristö- ja ilmastotavoitteita tukeviin hankkeisiin. Teemaan liittyen kehitämme myös jatkuvasti omaa Vihreä Norsu toimintamalliamme. Tällä hetkellä tärkein kumppanimme teeman toteuttamisessa on Maaseudun Sivistysliitto ja heille rahoitettu aktivointihanke. Vuoden aikana teemaan kohdistuvat hankkeet edistivät mm. kierto- ja jakamistaloutta, luontopositiivisuutta ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoa. Teemaan on kohdistunut 22 % hankerahoituksesta, joka on yli tavoitteen (15 %).

Muita läpileikkaavia teemoja ovat Kumppanuus, Kansainvälisyys ja Kokeilut. Kumppanuuden osalta on tapahtunut edistystä viime vuoteen verrattuna, sillä nyt teemaa toteuttaa 32 % hankkeista, joka on yli tavoitteen (20 %). Kumppanuuksessa korostuvat yhdistysten hankkeet, mutta myös ilahduttava osa yrityksistä rakentaa toimitiloja, joista pääsevät hyötymään useat muutkin yritykset. Kokeilut teemassa ollaan myös tavoitteesta (15 %) edellä, koska 21 % hankkeista

toteuttaa ko. teemaa. Kokeiluissa korostuvat alueelle uudenlaiset palvelut. Kansainvälisyyttä toteuttaa maaseuturahoituksen hankkeista aika harva (5 %). Lähinnä kyse on nuorison kv-aktivoinnista, yritysten vientitavoitteista ja maahanmuuttajien kotouttamisesta. Teemaa toteutetaankin pääosin muilla rahastoilla ja Norsun omalla kv-koordinaattoritoinnilla. Kv-työllä ei ole vielä kovin pitkät perinteet (2018 alkaen), mutta teemassa tehdään jatkuvasti uusia avauksia ja Norsu on haluttu kv- kumppani.

Liitteessä 1 on esitetty tarkemmin strategiassa 2023-2027 määritellyt mittarit painopisteittäin. Laadullisina mittareina tällä ohjelmakaudella tavoitellaan yhdistystoimijoiden jaksamisen vahvistumista. Tätä tavoitetta tullaan toteuttamaan Jaksamisen jäljillä hankkeella, jonka rahoitus varmistui vuoden 2024 aikana. Yritystukien osalta tavoittelemme sitä, että kauttamme saatu rahoitus lisää yrittäjien motivaatiota. Asiakaskyselyjen perusteella yrittäjät kokevat, että tuki lisää motivaatiota yrittäjänä toimimiseen (4,6 asteikolla 1-5). Oman toiminnan osalta laadullisena mittarina toimii uudenlaisen toiminnan kehittäminen. Vuoden 2024 aikana olemme suunnitelleet uusia avauksia aiemmin mainitun yhdistystoimijoiden jaksamisen lisäämiseen, nuorten aktivoimiseen ja Oulu26 kulttuuripääkaupunkivuoden rahoitusmahdollisuuksiin sekä hakeneet ja saaneet Erasmus+ akkreditoinnin nuorisovaihtoihin.

Hanke- ja yritystuet

Yritystukiin on tullut mukaan paljon uusia tukimuotoja - yrityskokeilu 2 500 e, käynnistystuet sekä osa- että päätoimisille yrittäjille 5 000 e ja 7 500 e, omistajanvaihdostuki 2 500 e ja 5 000 e, maatalouden kokeilutuki 2 500 e, 5 000 e ja 7 500 e sekä kehittämisen puolelle 3 000 euron kehittämistuki. Kehittämistuissa mukana on myös 1 000 e ja 2 000 e tuet, mutta näiden osalta hallitus on päättänyt, että niitä myönnetään vain poikkeustapauksissa. Alueella on hyvin toimivat yritysneuvontapalvelut, joilla näiden tukien tarve voidaan korvata. Hankepuolella tukimuodot ovat säilyneet lähes ennallaan. Uutena mukaan on tullut alle 8 000 euron pienhankkeet, älykäs kylä hankkeet sekä valmisteluraha.

Vuoden 2024 rahoituskehys oli 948 375 e. Tämän vuoden rahoitusta puollettiin jo vuoden 2023 aikana 54 000 e. Lisäksi 2025 vuoden rahoitusta puollettiin 2024 aikana jo 21 000 e. Yksityistä rahoitusta on kertynyt rahoitustuista hankkeista 23 % eli alle tavoitellun 35 %:n, mikä olikin odotettavissa yritystukiin tulleiden muutosten vuoksi.

Vuonna 2024 vireille tuli 75 uutta hakemusta, joista rahoitimme 60 hanketta (**taulukko 1**). Uusia toimijoita olemme saaneet hyvin mukaan hanketoteuttajiksi. Rahoituksen saaneista uusista toimijoista oli vuoden aikana 72 %, mikä on hyvä merkki toimivasta aktivointityöstä ja Leader-ryhmän tunnettuudesta. Myös pienhankkeiden tarjoama uusi mahdollisuus kokeilla maaseuturahoitusta hieman kevenetyllä hakuprosessilla on kannustanut yhdistyksiä hakemaan ensimmäisen Leader-hankkeensa.

Vuonna 2024 hallituksen puoltamista maaseuturahoituksen tuista kappalemääräisesti 38 % oli yritystukia ja 62 % hanketukia. Euromääräisesti mitattuna julkisesta tuesta noin 28 % meni yritystukiin ja 72 % hanketukiin. Yritystuista oli investointeja 11 kpl, kehittämistukia 10 kpl ja käynnistystukia 1 kpl. Hanketuista investointeja oli 25 kpl ja kehittämishankkeita 13 kpl. Kuusi hakemusta näistä odottaa vielä ELY-keskuksen päätöstä.

Taulukko 1. Vuonna 2024 saapuneet hakemukset ja hallituksen puoltamat tuet Norsun strategian painopisteiden mukaisesti. Suluissa kumulatiiviset lukemat vuosilta 2023–2024.

	Uudistuva kotiseutu	Kehittyvä matkailu	Palveleva yrittäjyys	Osallistuvat nuoret	Yhteensä
Uusia hakemuksia	30 (42)	10 (13)	29 (44)	6 (7)	75 (106)
Myönteinen päätös joista - yritystukia	28 (37)	9 (12)	17 (26)	6 (7)	60 (82)
- hanketukia	0 (0)	5 (8)	17 (26)	0 (0)	22 (34)
Myönnetty tuki euroina	28 (37)	4 (4)	0 (0)	6 (7)	38 (48)
ja prosentteina	375 529,15 (764 442,50)	119 267,37 (131 666,67)	158 880,85 (191 441,58)	270 654,63 (348 764,23)	922 322,00 (1 436 314,98)
	40,7 (53,2) %	12,9 (9,2) %	17,2 (13,3) %	29,3 (24,3) %	100 %

Myönnetty maaseuturahoitusta 922 332 euroa

- ✓ Yritystukia 22 kpl
 - ✓ Yleishyödyllisiä hankkeita 38 kpl
- Yritys Leader hankkeita 40 kpl, 20 633 euroa
Nuoriso Leader hankkeita 21 kpl, 5 933 euroa
Yhteisö Leader hankkeita 25 kpl, 9 576 euroa

Vuosien 2023-2027 strategian lisäksi käynnissä oli edelleen vuoden 2024 loppuun saakka myös edellisen vuosien 2014-2022 strategian, Juureva Rannikko – elinvoimaa paikallisuudesta, toteutus. Aikaisemman strategian painopisteet olivat Hyvä elämä, Elinvoima, Ympäristö sekä Nuoret ja läpäisyperiaatteet olivat Verkostomainen toiminta, Luova ja kokeileva sekä Pohjoinen ulottuvuus. 2014-2022 Rahoitettujen hanke ja yritystukien ansiosta alueelle on syntynyt 23 uutta yritystä, 108 uutta työpaikkaa, 225 uutta palvelua ja 130 rakennettua/kunnostettua rakennelmaa. Talkootunteja tehtiin 43 038, nuorten toteuttamia hankkeita oli 169 (mukana myös Nuorisoleader hankkeet) ja kv-hankkeita 13. Rahoitusta myönnettiin yhteensä 5,5 milj. euroa. Yleishyödyllisiä hankkeita oli 97 ja yritystukia 111. Yritystukea saaneista aloittavia yrityksiä oli noin 23 %. **Liitteessä 2 on esitetty tarkemmin strategiassa 2014-2022 määritellyt mittarit painopisteittäin.**

2.2. Esimerkkejä hyvistä hankkeista

2-4 vuotta aiemmin rahoitettu hanke tai yritys, jonka vaikutukset ovat edelleen nähtävissä

Markkuun seudun kyläyhdistys ry / Mahdollisuuksien Markku (hankenumero 25614)

Markkuun seudun kyläyhdistys on tehnyt pitkäjänteistä työtä kylän vapaa-aikakohteiden parantamiseksi. Erityisesti lapsille ja nuorille on haluttu lisätä harrastusmahdollisuuksia. Mahdollisuuksien Markku hankkeessa uudistettiin luontopolkua, sen rakenteita ja opastuksia polun käytettävyyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi tehtiin 3,5 kilometriä hiihtolautaa, toteutettiin 9 väyläinen frisbeegolfrata sekä parannettiin kylän uimapaikkaa (mm. uimalautta, lasten leikkipaikka, laavu). Virkistyskohteita ja reittejä on pidetty kunnossa niin talkoovoimin kuin järjestämällä kansain-

väläinen tiimileiri, jossa nuoret tekijät oppivat reitistön kunnossapidon ohella myös luonnonmonimuotoisuudesta. Jatkohankkeilla on tehty mm. uimapaikalle pukukoppi sekä hankittu välineistöä harrastamiseen ja tapahtumatoimintaan. Fyysisten puitteiden kohentaminen on luonut vahvan pohjan muullekin kehittämiselle, kuten luontopohjaisten tapahtumien toteuttamiselle. Uusimpana hankkeena kylällä on menossa luontopolun sillan kunnostaminen. Suunnitelmassa on myös luontopolun liittäminen osaksi Tyrnävän kylien yhteistä retkeilyreitistöä. Oman kylän liikunta- ja harrastuspaikkojen kohentamisesta on vuosien saatossa kasvanut koko kuntaa ja lähiseudun asukkaita laajasti hyödyttävä ja liikuttava virkistyskohde.

Vuoden aikana rahoitettu innovatiivinen hanke/yritys

CoWorking Space Meet Oy / CoWorking- ja kokouspalveluja tuottavan palveluliiketoiminnan käynnistäminen (hankenumero 304359)

Raahen on jo vuosia toivottu ja ideoitu lyhytaikaiseen käyttöön soveltuvia etä- ja yhteistyöskentelytiloja useiden eri toimijoiden taholta. CoWorking Space Meet Oy on perustettu vastaamaan tähän tarpeeseen. Tila CoWorking (TILA) on liike-elämää laaja-alaisesti tukeva konsepti, joka tuottaa työskentelytiloja itsenäiseen ja yhdessä tekemiseen, kokous- ja koulutusikäyttöön sekä esim. myyntiesittelyn järjestämiseen. TILA tuottaa myös sihteerij- ja muita toimistopalveluita yrityksille ja yhteisöille ja toimii virtuaalitoimistona. TILA taipuu loistavasti myös yksityisten juhlien ja yhdistysten tilaisuuksien järjestämiseen. Investointihankkeessa TILA remontoidaan ja kalustetaan tarpeita vastaavaksi. Hankkeeseen ei ole vielä ELY-keskuksen rahoituspäätöstä.

Vuoden aikana rahoitettu paikallisten yhteisöjen toimintaa ja viihtyvyyttä edistävästä hanke

Kulttuuriyhdistys Bio Huvimylly ry / Kinosalonki Sofiasta raahelaisen elokuvakulttuurin, yhteistyön ja yhteisöllisyyden kehittäjä (hankenumero 273911)

Hankkeen aikana Sofian talosta rakennetaan keskelle Raahen kaupunkia yhteisöllinen elokuvakulttuurin ja -kasvatuksen tukikohta kaikenikäisille ja eri käyttäjäryhmille. Hankkeessa käynnistetään kinosalongin tuotteistaminen,

palvelupakettien suunnittelu sekä palveluiden ja tuotteiden testaaminen. Hankkeen aikana järjestetään monipuolisesti niin lasten ja nuorten elokuvakerhotoimintaa ja -leirejä kuin toteutetaan erilaisia kokeellisia elokuvatapahtumia Sofian omissa tiloissa ja eri puolilla kaupunkia. Hankkeen aikana lanseerattu Pimeät kuvat -tapahtuma on uusi jokavuotinen tapahtuma, jonka toteuttamisessa paikalliset yritykset ovat vahvasti mukana. Hankkeessa tallennetaan paikallista elokuvahistoriaa ja asukkaiden elokuvamuistoja sekä tehdään pedagogista yhteistyötä koulujen kanssa. Liikkuvan kinopyörän avulla elokuvakokemuksia viedään myös kutsusta eri tapahtumiin ja tiloihin. Rinnakkaishankkeelle on hankittu elokuvatoimintaa tukevaa esityskalustoa. Hankkeen aikana on toteutettu piha-alueelle myös yhteisöpuutarha, joka toimii tapahtumien ja workshoppien lisätilana.

Vuoden aikana rahoitettu alueen elinkeinoja ja yrittäjyyttä vahvistanut hanke/yritys

Hailuodon elinkeinotoimijat ry / Kotipesä kuntoon (hankenumero 273511)

Hankkeessa luodaan Hailuodon elinkeinotoimijat ry:lle yhteinen strategia ja markkinoinnin vuosikello sekä toteutetaan yhteismarkkinointia kokeiluluontoisesti ja kehitetään palveluja. Lisäksi tarjotaan toimijoille koulutusta ja työpajoja muun muassa somemarkkinointiin liittyen. Tavoitteena on kehittää hailuotolaisten yritysten markkinointiosaamista sekä luoda yhteisiä toimintamalleja ja sitä kautta lisätä Hailuodon näkyvyyttä ja houkuttelevuutta. Yksityisen rahoituksen osuuden ovat sitoutuneet maksamaan 36 eri yritystä ja yhdistystä.

Vuoden aikana rahoitettu ympäristö- ja ilmastohanke

Liminganlahden Ystävät ry / Luonnonmonimuotoisuus tutuksi Liminganlahdella (hankenumero 282810)

Hankkeessa perustettiin peltoviljelykäytössä olleelle pellolle monivuotinen luonnonkukkaniitty. Noin 2 hehtaarin alueelle istutettiin 26 monivuotista lajia sekä alueen reunalle vierailijoiden poimittavaksi yksivuotisia kukkia. Alueelle on tehty luonnon monimuotoisuutta ja lajistoa esittelevä kyltti. Luonnonkukkaniitty on osa Luontokeskukselle rakentuvaa laajempaa luonto- ja kosteikkokokonaisuutta. Alueesta on tarkoitus yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kehittää monipuolinen luontomatkailu- ja luontovalokuvauskohde sekä oppimisympäristö. Niitty on vapaasti koulujen, matkailijoiden, luontokuvaajien ja virkistyskäyttäjien käytettävissä.

2.3. Muu toiminta

Norsun omat strategiset hankkeet

Strategian tavoitteiden saavuttamiseksi toteutamme sekä yhdistyksen omasta kehiksestä että muista rahastoista rahoitettuja hankkeita. Omilla hankkeilla pyrimme edesauttamaan niiden strategisten tavoitteiden saavuttamista, joihin ei ole pystytty vastaamaan riittävästi muille myönnettyjen yritys- ja hanketukien avulla. Norsu koetaan kuntarajat ylittävissä kehittämis- ja aktivointihankkeissa neutraaliksi ja eri alueet tasapuolisesti huomioon ottavaksi toimijaksi.

Strategiset hankkeet omasta kehiksestä

Nuorten jälki

Käynnistimme Nuorten jälki -hankkeen elokuussa 2022 nuorisoaktivaattorin palkkaamisella. Hanke tuli päätökseen vuoden 2024 lopulla. Hankkeessa tuettiin nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja nuorten osallisuutta. Uusia toimintamalleja kehittämällä pyrittiin turvaamaan nuorten kiinnittyminen alueelle ja herättämään halu osallistua seudun kehittämiseen. Hankkeen tavoitteina oli myös olemassa olevan nuorisotyöryhmän kehittäminen, paikallisten nuorisotyöntekijöiden työn tukeminen, kansainvälistymismahdollisuuksien edistäminen sekä nuorille suunnatun viestinnän aktivointi.

Vuonna 2024 hankkeessa toteutettiin erilaisia toimintoja, joilla pyrittiin vahvistamaan nuorten osallisuutta alueella. Yhteistyötä tehtiin muiden hankkeiden, oppilaitosten, kuntien nuorisotoimien, kirjastojen ja nuorisovaltuustojen sekä eri yhdistysten kanssa. Norsun alueen nuorisotyöntekijöiden kanssa järjestettiin yhdessä erilaisia nuorten vaikuttamismahdollisuuksia lisääviä teemailtoja sekä erilaisia nuorten tapahtumia. Nuorille yrittäjille käytiin esittelemässä Nuoriso Leader rahoitusta ja sen hakemiseen annettiin ohjeita ja neuvontaa. Keväällä 2024 toteutettiin Saija Fingerroosin pro gradu tutkielmaan liittyvä kysely alueen 9 luokkalaisille aiheesta Maaseudulla asuvien nuorten sosiaaliset voimavarat. Tähän saatiin vastaus noin 200 oppilaalta. Alueen nuorisovaltuustoille tarjottiin vaikuttamiseen liittyvää koulutusta, jonka tavoitteena oli tarjota lisätökaluja nuorisovaltuustotyöskentelyyn sekä samalla vahvistaa nuvalaisten yhteenkuuluvuutta.

Nuorten jälki -hankkeen kolme keskeisintä tulosta olivat yhteistyöverkostojen syntyminen, uudet nuorten vaikuttamismahdollisuuksia tukevat toimintamallit sekä yrittäjyyskasvatus.

Strategiset hankkeet muulla rahoituksella

Maaseuturahoitus (ELY)

Jaksamisen jäljillä

Jaksamisen jäljillä -hankkeen viimeisiä valmisteluja teimme kevään 2024 aikana yhdessä hankekumppanimme Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry:n (PPsotu) kanssa. Hankesuunnitelman viimeistelyn rinnalla aktivoimme potentiaalisia pilottikuntia, kartoitimme ohjausryhmän jäseniä ja kävimme tarkentavia keskusteluita rahoittajan kanssa. Elokuussa saimme hankkeelle rahoituspäätöksen Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta ja PPsotu aloitti hankkeen toteuttamisen lokakuussa. Norsun osalta hanke käynnistyi joulukuussa. Jaksamisen jäljillä -hanke pohjautuu vuonna 2023 Norsun alueella toteutettuun esiselvitykseen.

Hankkeen tavoitteena on turvata yhdistystoiminnan jatkuvuutta tilanteessa, jossa yhdistystoimijoiden jaksamista ja yhdistystoimintaa uhkaavat erilaiset sisäiset ja ulkoiset muutostekijät. Pilottoimme hankkeessa esiselvitysvaiheessa yhdessä yhdistysten kanssa koottua jaksamisen työkalupakkia. Toteutamme erilaisia kokeiluja, joilla lisätään vapaaehtoistoimijoiden hyvinvointia, vahvistetaan yhdistystoiminnan muutoskykyä, lisätään vapaaehtoistoiminnan näkyvyyttä sekä pyritään kasvattamaan yhdistystoiminnan arvostusta. Hankkeessa pilotoidaan myös yhdistystoimijoiden alueellinen vertaistuki- ja mentorointiverkosto. Kuntien järjestö- ja osallisuustyön vahvistaminen, kuntien keskinäisen vertaistukiverkoston rakentaminen ja järjestöyhdistyksen henkilöiden hyvinvoinnin huomioiminen ovat hankkeen kuntatason kokeiluja, joiden avulla vahvistetaan yhdistysten ja kuntien välistä kumppanuutta. Hankkeen tavoitteena on uusien jaksamista tukevien toimintamallien käyttöönotto ja vakiinnuttaminen osaksi yhdistysten ja kuntien arkea. Hankkeen kohderyhmänä ja hyödynsääjinä ovat vapaaehtoisuuspohjalta toimivien yhdistysten vapaaehtoiset ja yhdistykset sekä kumppanikunnat ja niiden osallisuus- ja järjestöyhteistyötä tekevät työntekijät.

Hankkeen toiminta-alueena on koko Norsun alue (Hailuoto, Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä) ja PPsotun kumppanikunnat (Haapavesi, Pudasjärvi, Pyhäjärvi, Raahe, Reisjärvi ja Vaala). Norsun alueella keskitymme erityisesti yhdistysten vapaaehtoisten hyvinvointiin, vertaistukiverkoston rakentamiseen ja yhdistystoiminnan käytänteiden kehittämiseen. PPsotun työsarkana on puolestaan kuntatason yhdistys- ja järjestötyön kehittäminen. Hankekumppaneina teemme tiivistä yhteistyötä ja vaihdamme hyviä käytänteitä ja oppeja puolin ja toisin. Hankkeen toteuttamiseen varataan oma työntekijä kummallekin toteuttajataholle. Norsun henkilöresurssi koostuu hankekoordinaattorista (80 %) ja kyläkehittäjästä (20 %). Hanke toteutetaan ajalla 1.10.2024-30.6.2027.

Kuva: Katariina Imporanta (Jaksamisen jäljillä -esiselvityshankkeen tapaaminen Tyrnävän Markkuulla toukokuussa 2023).

Erasmus+ ja ESC-rahoitus / Kv – koordinaattoritoiminta

Vuoden 2024 aikana kansainvälinen toiminta pyöri monella rintamalla: vuoden aikana oli käynnissä kymmenen eri Erasmus+ ja ESC-ohjelmista rahoitettua hanketta. Erasmus+ ohjelman puolella uutta toimintaa oli ensimmäinen Norsun koordinoima nuorisotyöntekijöiden liikkuvuushanke, jossa järjestettiin kaksi koulutusviikkoa kumppaniorganisaatioiden nuorisotyöntekijöille: keväällä Vihannissa ja loppukesästä Heilbronnissa, Saksassa. Muissa liikkuvuushankkeissa alueen nuoria matkusti nuorisovaihtoihin Espanjaan ja Puolaan. Syksyllä Norsu jätti Erasmus+ akkreditointihakemuksen, joka mahdollistaisi jatkossa nuorisosektorin liikkuvuuksia vuosittain. Saimme myönteisen päätöksen joulun alla.

ESC-vapaaehtoishankkeiden puolella toteutimme neljä hanketta. Kesällä vapaaehtoisia työskenteli niin Raahen nuorisotoimessa kuin Lampinsaaren kylällä toteutetuissa yksilöhankkeissa. Lisäksi elokuussa Norsu toimi ensimmäistä kertaa itse virallisena vastaanottavana organisaationa. Maaseudun Sivustysliiton kanssa yhteistyössä toteutetussa *Help the environment!* -tiimihankkeessa kymmenen vapaaehtoista työskenteli ympäristönhoitoon ja luonnonsuojeluun liittyvissä tehtävissä. Syksyllä aloitimme toistaiseksi pisimmän vapaaehtoishankejakson (noin 7,5 kk) yhteistyössä The Irish Music Society of Oulun kanssa. Tarinankerronnan perinteitä kehittävässä hankkeessa työskentelee kaksi vapaaehtoista Turkista: he ovat Norsun ensimmäiset EU:n ulkopuolelta tulevat vapaaehtoiset.

Vuonna 2024 kansainvälisessä toiminnassa otettiin useita uusia askelsuuntia: uusien hanketoimintojen lisäksi olimme mukana mm. suunnittelemassa ja hakemassa ympäristöteemaista *Eco Leader* –hanketta Horisontti Eurooppa –ohjelmasta osana laajempaa Leader-yhdistysten ja EU-organisaatioiden verkostoa. Muissakin hankeideoissa tartuttiin entistä monipuolisempiin teemoihin: kansainväliset hankkeet nähdään yhä paremmin mahdollisuutena kehittää organisaatioiden toimintaa. Koska Norsu on niin kysytty kumppani, että kaikkiin hankepyyntöihin ei ole enää resursseja lähteä mukaan, toteutettavat kansainväliset hankkeet mietitään oman ja alueen tarpeiden mukaan. Kv-koordinaattori ja nuorisosaattori osallistuivat vuoden aikana useisiin niin kansallisiin kuin kansainvälisiin verkostotapaamisiin, joissa kehitetään EU:n nuorisohjelmien toimintaa.

Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader

Käytössämme on vuosittain rahoitusta nuorten, yhdistysten ja yritysten pieniin projekteihin (**taulukko 2**). Nuoriso ja Yhteisö Leader tuen määrä on 100-500 euroa ja Yritys Leader tuki on 200-750 euroa. Määräraha tulee alueemme kunnilta. Rahoitus on ollut käytössä vuodesta 2010 lähtien yhdistyksille ja nuorille, ja vuonna 2020 sitä laajennettiin kosemaan pieniä yrityksiä. Yhteisö, Nuoriso ja Yritys Leader tuilla on tärkeä sija rahoituspaletissamme maaseuturahoituksen tukien rinnalla. Vaikuttavimmillaan erilaiset tukimuodot mahdollistavat jatkumon, jossa ensimmäinen pieni hanke johtaa seuraavaan isompaan hankkeeseen. Moni yhdistys on hakenut ensin Yhteisö Leader rahoitusta, sitten osallistunut teemahankkeeseen ja lopulta uskallus, osaaminen ja resurssit ovat riittäneet isompaan maaseuturahaston hankkeeseen. Ilahduttavia jatkumoitakin on nähty myös sen osalta, miten nuori hakee ensin Nuoriso Leader rahoitusta 4H tai NY yrityksensä toimintaan, perustaa sitten oman toiminimen ja hakee Yritys Leader rahoitusta sekä suunnittelee myös muiden nuorten yrittäjien työllistämistä alihankintana.

Taulukko 2. Rahoitetut Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader -hankkeet.

hanketyyppi	hakemusten määrä	myönnetty hankkeet 2024 kpl	rahoitus 2024 euroa	hankkeita yhteensä 2023-2027	rahoitus yhteensä 2023-2027
Nuoriso Leader	27	21	5 933,12	45	11 846,12
Yhteisö Leader	29	25	9 575,80	54	22 828,02
Yritys Leader	44	40	20 633,01	73	41 524,76
Yhteensä	100	86	36 141,93	172	76 198,90

Nuoriso Leader hankkeita rahoitettiin 21 kpl ja ne saivat tukea 5 933,12 euroa. Suurin osa rahoituksesta oli nuorten yritystoimintaa tukevia hankkeita, jotka samalla toivat alueelle uusia palveluja. Perinteiset kesäkahvilat ja pihapalveluyritykset olivat tänäkin vuonna suosittuja yritysmuotoja, mutta myös uusia, erilaisia yritysideoita tuettiin. Tällaisia olivat mm. äänitysstudion uusi rumpusetti, kastelujärjestelmän hankinta lähiruuan kasvattamiseen sekä autopesulan tarvikkehankinnat.

Nuorten vapaamuotoisten ryhmien hakemana Nuoriso Leader tukea haettiin etenkin erilaisten tapahtumien järjestämiseen, joissa korostui nuorille tärkeät teemat, kuten nuorten mielenterveys ja hyvinvointi. Tukea haettiin myös urheiluvälineiden hankintaan sekä nuorten ryhmäytymisleirin järjestämiseen. Näillä Nuoriso Leader-rahoituksella toteutetuilla vapaamuotoisilla projekteilla on ollut iso vaikutus alueen viihtyvyyteen ja ne ovat lisänneet nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa oman kotiseutunsa nuorille suunnattuun toimintaan. Niiden myötä on rakennettu yhteisöllisyyttä, vahvistettu osaamista, opittu uutta ja lisätty suvaitsevaisuutta. Tänä vuonna Nuoriso Leader rahoitus loppui kesken ja rahoituksen myöntämistä jouduttiin siirtämään seuraavalle vuodelle.

Norsun nuorisotyöryhmä tekee Nuoriso Leader rahoitusta koskevat päätökset ja ryhmän toiminnassa oli vuonna 2024 yhteensä 12 nuorta. Ryhmässä on edustaja jokaisesta Norsun alueen kunnasta. Nuoret ovat iältään 14-25-vuotiaita ja he ovat osallistuneet aktiivisesti Nuoriso Leader rahoitusten päätöksiin, Norsun toiminnan kehittämiseen ja sekä maakunnalliseen että valtakunnalliseen Nuoriso Leader toimintaan. Norsun nuorisotyöryhmän ja Oulun Sedun Leaderin nuorisotyöryhmien nuoret hakivat syksyllä 2024 Erasmus+ rahoitusta nuorisovaihdon järjestämiseen. Nuorisovaihtoon myönnettiin rahoitus vuoden lopulla ja vaihto toteutetaan vuoden 2025 huhtikuussa Unkariin. Vaihdon tavoitteena on tutustua unkarilaiseen kulttuuriin ja perehtyä tarkemmin nuorten hyvinvointiin ja sen haasteisiin. Keväällä 2024 nuorisotyöryhmälle järjestettiin myös oma virkistytymis- ja ryhmäytymispäivä, jossa nuoret pääsivät tutustumaan toisiinsa

paremmin. Nuorisotyöryhmän edustaja Saija Fingerroos palkittiin Suomen Kylien taholta vuoden 2024 Vuoden nuori paikallistoimija -tittelillä.

Nuorisotyöryhmä piti vuoden aikana 8 kokousta, joista neljä oli etäkokousta ja neljä hybridiä. Nuorisotyöryhmä ja Norsun hallitus tapasivat toisiaan helmikuun hallituksen kokouksen yhteydessä. Tällöin järjestettiin työpaja, jossa suunniteltiin Nuorten jälki -hankkeen jatkohakemusta. Nuorisotyöryhmästä neljä jäsentä on mukana myös Norsun hallituksessa.

Yhteisö Leader tuensaajissa oli aikaisempiin vuosiin verrattuna enemmän uusia hakijoita (13 kpl). Osa uusista hakijoista on kontaktoitu Jaksamisen jäljillä esiselvityshankkeen aikana. Nuoriin ja lapsiin kohdistuvia hankkeita rahoitettiin 10 kpl. Näistä kolmessa hankkeessa yhdistys työllisti nuoren joko lasten kerhotoiminnan vetämiseen, kylän puistoalueiden kunnossapitoon tai näyttelyn opastukseen. Vuoden 2024 aikana ei aikaisemmasta poiketen haettu tukea uusien kohtaamispaikkojen tekemiseen ja vain kahdessa hankkeessa remontoitiin yhteistä tilaa. Sen sijaan 2/3 hankkeista tehtiin yhteiseen käyttöön tulevia kone-, kalusto- ja harrastusvälineiden hankintoja. Talkoita on hankkeissa tehty yli 250 tunnin edestä. Kaksi saapunutta hakemusta siirrettiin rahoitettavaksi maaseuturahaston pienhankkeena.

Yritys Leader rahoituksella tuemme yritysten pieniä kehittämistoimia, kuten laitehankintoja, kouluttautumista ja markkinoinnin tehostamista. Vuonna 2024 myönsimme Yritys Leader rahoitusta 40:lle yritykselle, joista kahdeksan oli alle vuoden ikäistä yritystä. Tukien avulla saatiin 12 täysin uutta palvelua tai tuotetta alueelle. Yritys Leader rahoitus on useana vuonna loppunut jo kesän jälkeen, joten loppuvuodesta 2024 hallitus päätti lisätä vuosittaista rahoitusta 10 000 eurolla. Tämän jälkeen vuosittain Yritys Leaderiin on käytettävissä 25 000 euroa. Tukea voivat saada 1-2 henkilöä työllistävät yritykset, mutta myös sivutoimiset yrittäjät ja liiketoimintaa harjoittavat yhdistykset, mikäli toiminnalla on laajempaa paikallista merkitystä.

3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

3.1. Leader-ryhmän oma toiminta ja verkostot

Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Sosiaalisen median rooli on ajankohtaistiedotuksessa ja aktivoinnissa suuri. Nuorten aktivointiin käytetään TikTokia, YouTubea, Snapchatia ja Discordia, muutoin Facebook ja Instagram toimivat pääasiallisina some-kanavina. Sosiaalisessa mediassa Norsulla ja Nuorinorsulla on 1 714 seuraajaa. Nettisivuilla on pysyväisluonteista tietoa ja ohjeistusta ja siellä on kävijöitä vuosittain noin 5 000. Lehtijuttuja yhdistyksestä ja sen rahoittamista hankkeista julkaistiin lähes 200.

Aktivointityön ansiosta 2024 maaseuturahoituksen tuen hakijoista 72 % oli uusia hakijoita.

Koulutus- ja aktivointitilaisuudet. Omien strategisten hankkeiden ansiosta itse järjestettyjen tilaisuuksien määrä on suurempi kuin mitä toimintarahalla pystyttäisiin järjestämään. Vuonna 2024 yhdistyksen järjestämiä tilaisuuksia oli 31 ja niihin osallistui 504 henkilöä. Rahoitus- ja toimintamahdollisuuksista kerrottiin 20 muiden järjestämässä tilaisuudessa, joihin osallistui 763 henkilöä. Lisäksi asiakkaita neuvottiin kasvokkain, puhelimitse ja sähköpostitse päivittäin. Tilaisuuksia järjestettiin niin etänä kuin kasvokkain.

Viestintää toteutettiin pääasiassa siirtymäkauden toimintarahalla ja se kohdistui 2014-2022 rahoitettuihin hankkeisiin ja toiminnan vaikuttavuuteen. Maakunnallisissa viestintähankkeissa tehdyt verkkosivustot lopetettiin, kun viestintä keskitettiin ELY-keskusten alueviestijöiden alle maaseutu.fi -sivustolle. Popikki.fi -sivustolle tehdyt hanketarinat arkistoitettiin ja parhaat jutut toimitettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueviestijälle uudelleenjulkaisua varten.

Norsun alueen tuensaajista tehtiin hanketarinoita, jotka julkaistiin Norsun nettisivuilla ja jaettiin sosiaalisessa mediassa. Hankekohteista otettiin valokuvia tarinoiden julkaisun lisäksi pysyvyydenseurannan vuoksi ja omaa myöhempää käyttöä varten. 2014-2022 toteutetuille kehittämishankkeille tehtiin vaikuttavuuskysely, joka lähetettiin 30 hankkeelle. Vastauksia saatiin 25 kappaletta, ja niistä koostettiin vaikuttavuusesitys Norsun hallitukselle. Kyselystä saatiin paljon arvokasta tietoa, mitä voidaan käyttää jatkossa toiminnan kehittämisessä ja viestinnässä. Norsun nettisivuille koostettiin omaa vaikuttavuusosiota, joka julkaistaan keväällä 2025. Lehdistöiedotepohja uusittiin ja tehtiin valmiit somepohjat hallituksen kokousten rahoituspäätösten tiedottamista varten.

Leader-laatu työ ja oman toiminnan kehittäminen

Norsun laatukäsikirja on aktiivisessa käytössä ja sitä päivitimme viimeksi vuoden 2024 lopulla. Laatukäsikirjan lisäksi yhdistyksellä on henkilöstösuunnitelma, jonka päivitimme vuoden 2022 aikana vastaamaan uuden ohjelmakauden 2023-2027 tarpeita. Vuoden 2024 syksyllä laadimme Norsulle tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Tasa-arvo-suunnitelma ei ole pakollinen näin pienille työnantajille, mutta se on suositeltava asiakirja kaikille Horisontti-rahoituksesta hankkeita hakeville tahoille. Lisäksi nuoriso- ja kv-puolella yhdenvertaisuuteen on tärkeä kiinnittää huomiota. Toiminnan arvioinnissa käytämme Norsun jäljet -toimintamallia, johon kuuluu sekä ulkoisten että sisäisten jälkien monitorointi ja analysointi. Ulkoisia arviointikeinoja on 13 ja sisäisiä 10. Uusimpana toimintamallina olemme lisänneet hankekohtaista vaikuttavuuden mittaamista sekä Vihreä norsu mallin mukaista vaikuttavuustiedon keruuta ympäristö- ja ilmastohankkeista. Tiimityötä tehostaaksemme olemme aloittaneet puolivuositteiset suunnittelupäivät kuukausittaisten norsula-päivien ja viikkopalaverien lisäksi. Olemme Pohjois-Pohjanmaalla kehittäneet myös Leader-ryhmille yhteiset asiakaskyselyt ja mittarit, jotta saamme kerättyä maakunnallista vaikuttavuustietoa Leader-toiminnasta. Osallistuimme aktiivisesti myös valtakunnallisen Leader-vaikuttavuusmallin valmisteluun. Loppuvuodesta 2024 alkoi Norsun ulkoinen arviointi TK-Evalin toimesta. Tuloksia arvioinnista voidaan odottaa keväällä 2025.

Norsun ja ELYn kahdenvälisessä keskustelussa vuoden 2024 kehittämistoimenpiteiksi sovittiin tiedon tiivis jakaminen niin myöntö- kuin maksupuolellakin sekä prosessien sujuvoittaminen. ELY:n henkilöstö on osallistunut toisinaan Norsun hallituksen kokouksiin ja se on koettu molemmin puolin hyväksi käytännöksi. Vuoden aikana on kiinnitetty erityistä huomiota työhyvinvointiin ja neljä norsulaista osallistui valtakunnalliseen Leader-työhyvinvointikoulutukseen. Kehittämiskeskusteluissa nostettiin esille uusien toimistotilojen valaistuksen ja akustiikan sekä etätyöpisteiden ergonomian parantaminen ja nämä myös toteutettiin vuoden aikana.

Vertaisauditoinnin osalta pidettiin väli vuosi ja vuoden lopulla sovittiin uudesta vertaisauditointiyhteistyöstä Liiverin ja Keskipisteen kanssa. Oulun Seudun Leaderin kanssa jatkoimme hallitusyhteistyötä kolmannella yhteisellä opintomatalla, joka suuntautui Kainuuseen Oulujärvi Leaderin alueelle. Yhteistyötä tehdään paljon muutoinkin eri Leader-ryhmien kanssa esim. kv- ja nuorisoasioiden tiimoilta.

Toiminnan onnistumisia ja haasteita

Vuoden tärkeitä onnistumisia olivat nuorten osallistamisen jatkorahoituksen varmistaminen sekä rahoituksen saaminen yhdistystoimijoiden jaksamista edistävään hankkeeseen. Kv-puolella tulevaisuudessa ehkä eniten näkyvä onnistuminen oli Erasmus+ akkreditoinnin saaminen, mikä takaa nuorisovaihtoihin rahoitusta ainakin kolmen seuraavan vuoden ajaksi. Tulevien vuosien rahoituspaineita helpottaa myös se, että löysimme keinot saada lisärahoitusta omiin pienempiin

Yritys, Yhteisö ja Nuorisoleader tukiin. Yritys Leader rahoitus saatiin lähes tuplattu vuositasolla ja Yhteisö sekä Nuorisoleaderiin lisäsimme Oulu26 -teemaisiin tapahtumiin suunnattua rahoitusta.

Tärkeimpiä onnistumisen hetkiä koemme aina silloin, kun pystymme auttamaan asiakkaita selviämään hankebyrokratiasta ja pystymme antamaan heille taloudellisen tuen lisäksi intoa tekemiseen ja uskoa tulevaan. Yksi työssäjaksamisen kannalta oleellisia asioita on nähdä toimijoiden kehittämistoimet ja käytännön tulokset. Asiakaslähtöisyys on tärkein tavoitteemme ja sen käytännön toteutumisesta kertonee positiivisesti asiakaspalvelumme saama kouluarvosana 10-. Arvojemme mukaisesti jokainen norsulainen on palveleva neuvoja, asiantunteva innostaja ja rohkea uuden kokeilija.

” Saimme hankkeemme toteutettua, ilman Norsun apua olisi jäänyt tekemättä. Hankkeestamme tuli myös parempi, saimme hyviä lisäideoita. Näin ollen taloudellinen tuki ei ollut ainoa hyöty, jonka saimme Norsulta. Tietenkään ei voi väheksyä hankkeemme vaikutusta tähän mennessä kuntalaisten keskuudessa, liikunnan riemua on riittänyt.”

”Erityisen hyvää oli asiakaspalvelun ystävällisyys ja se että oli koko ajan tunne siitä, että asiantuntijat todella halusivat auttaa meitä. Puuttui kaikkinaisen perinteiseen viranomaistoimintaan usein liittyvä ”jähmeys”. Jatkaa samalla tavalla!”

”Teillä on siellä hyvä ilmapiiri. Sen aistii. Ihmisiä ihmisille, vaikka yrityksiä palvelette. KIITOS!”

”Kohtaavaa palvelua, tahtotila oikeasti auttaa. Se on harvinaista.”

Haasteita toiminnassa oli ehkä eniten sen suhteen, että osa hakijoista kokee suomi.fi valtuuksien saamisen, Hyrrän käytön ja hakemusten täyttämisen haasteelliseksi. Neuvontatyötä siis riittää ja osa hakijoista tarvitsee useampia tunteja henkilökohtaista neuvontaa. Toisaalta kuitenkin jopa 79 % asiakaskyselyyn vastanneista pitää hakemista helppona. Neuvontaresurssien riittävyyden näkökulmasta onkin tärkeää, että suurin osa selviää hakuprosessista kohtuullisen itsenäisesti.

Yhteistyöverkostot ja uudet avaukset

Norsu toimii osana laajaa ja monialaista verkostojen kenttää. Meidät koetaan neutraalina ja yhdistävänä toimijana omalla alueellamme ja olemme mukana asiantuntijana myös monissa maakunnallisissa, valtakunnallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Verkostotyön tavoitteena on viedä eteenpäin strategiaamme tavoitteita, tuoda erityisesti ruohonjuuritason tarpeita näkyväksi ja löytää uudenlaisia tapoja toimia.

Uutena yhteistyökuviona saatiin Jaksamisen jäljillä hankkeeseen kumppaniksi Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveys- turvayhdistys ry (PPsotu). Hankkeen toteuttamisessa yhdistyy Norsun osaaminen kyläkehittämisessä ja viestinnässä sekä PPsotun osaaminen järjestöyhteistyössä ja kuntakumppanuudessa. Samalla kehittämiseen saadaan mukaan

erilaisia yhdistyksiä, kyläyhdistyksistä sosiaali- ja terveysalan yhdistyksiin, jotka eivät perinteisesti ole välttämättä tottuneet tekemään kovinkaan paljon yhteistyötä.

Norsun kyläkehittäjä jatkoi 2024 Suomet Kylät ry:n hallituksen varajäsenenä ja Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry:n hallituksen asiantuntijajäsenenä sekä valtakunnallisen Kyläkoutsi-verkoston asiantuntijana. Toiminnanjohtaja aloitti neljävuotiskauden valtakunnallisessa Leader-jaostossa. Hailuodon osalta jatkoimme uudessa saaristoverkostossa ”Habitability - elinvoimaiset ja kestävästi asutut saaristo- ja vesistöalueet”-hankkeen toiminnan jatkuessa. Ilmasto- ja ympäristöverkostojen osalta jatkoimme Vesien ja merenhoidon sekä Perinnebiotooppien hoidon yhteistyöryhmissä.

Kuntien ja Norsun välisenä yhteistyömuotona olemme jatkaneet kuntatiimin tapaamisia. Tapaamisissa on keskusteltu mm. kuntien ajankohtaisista kuulumisista, hankkeiden väliaikaisrahoituksesta ja Norsun toiminnasta. Kuntien edustajia on mukana myös elinkeinotiimissä ja kutsumme koolle ajoittain kuntien järjestöyhdyshenkilöt.

Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmät ja ELY-keskus kokoontuivat useamman kerran yhteisiin Y&H-pöytä tapaamisiin, joiden yhteydessä käytiin läpi mm. uuden ohjelmakauden ohjeistuksia ja tehtiin yhteisiä tulkintoja asetuksista. ELYstä on edustajia mukana Norsun maataloustyöryhmässä, jonka tarkoituksena on antaa hallitukselle kommentteja maatalouden kokeilutukihakemuksiin. Norsun toiminnanjohtaja toimii MYR:n maaseutujaostossa Leader-ryhmien edustajana.

Pohjois-Pohjanmaan Liiton kanssa yhteistyötä tehdään eniten järjestöneuvottelukunnan kautta, jossa Norsun toiminnanjohtaja edustaa Leader-ryhmiä. Järjestöneuvottelukunnan alaisuutteen perustettiin 2023 kuntatyöryhmä, johon kuuluvat Norsun, PPsotun ja 4H-Liiton edustajat. Työryhmän tavoitteena on edistää kuntien järjestöyhteistyötä. Yhteistyötä Liiton kanssa on muutoinkin viime vuosina pyritty lisäämään. Norsun toiminnanjohtaja on myös hyvinvointialue Pohteen järjestöyhteistyöryhmässä varajäsenenä.

Maakunnan Leader-ryhmien välistä yhteistyötä on ylläpidetty mm. Nuoriso Leader työntekijöiden säännöllisellä yhteistyöllä ja kaksi kertaa vuodessa pidettävillä yhteistapaamisilla. Vuoden 2024 aikana P-P:n Leader-ryhmät jatkoivat yhteistä verkostoyhteistyötä mm. ProAgrian yritysneuvojen ja ympäristöasiantuntijoiden kanssa sekä OULU26-kulttuuripääkaupunki organisaation kanssa. Syksyllä järjestimme vuosittaisen maakunnallisten hanke- ja kehittäjätoimijoiden yhteistapaamisen, jossa käytiin läpi eri tahojen käynnissä olevia hankkeita ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Oppilaitosten osalta lähimpänä yhteistyökumppanina on Oulun ammattikorkeakoulu. Yhteistyötä tehdään lisäksi Rastor-instituutin ja PSK:n kanssa. Muutkin oppilaitokset ovat aktivoituneet Nuorten jälki -hankkeen myötä yhteistyötahoina, ja ovat ottaneet mielellään vastaan teematunteja yrittäjyydestä ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksista. Kv-kumppaniverkostoon on kertynyt jo 97 kumppania 32 eri maasta. Kansainvälisten hankkeiden kautta on saatu luotua myös uusia alueellisia kumppanuuksia yli Leader-ryhmän rajojen, mutta kuitenkin niin, että hankkeiden toiminta kohdistuu Norsun alueelle.

Paikallistoimijoiden palkitseminen

Vuosikokouksessa Norsu palkitsi vuoden 2023 maaseudun kehittäjän, tulokkaan, ympäristöteon sekä parhaan Nuoriso Leader-hankkeen. Tunnustukset on jaettu vuodesta 2012 lähtien ja palkinnoilla kannustetaan toimijoita jatkamaan tuoksellista kehittämistyötä.

Maaseudun kehittäjä – Raahen Teatteri ry on ammattilaisvetoinen harrastajateatteri, jolla on yli 40 vuoden kokemus kulttuurielämyksen tuottamisesta alueemme asukkaille. Teatteri toimii upeassa jugend-talossa Vanhassa Raahessa. Kesäteatteripihalta löytyy katettu katsomo 250 asiakkaalle ja sisätiloihin mahtuu 90 katsojaa. Joka vuosi kulttuurielämyksistä pääsee nauttimaan noin 6 000 vierasta. Teatterin tiloja vuokrataan mahdollisuuksien mukaan myös yksityiseen käyttöön ja muutamina viikkoina vuodesta tilat ovat tarjolla esittävän taiteen tekijöiden residenssitiloiksi.

Raahen Teatteri on kehittänyt toimintaansa pitkäjänteisesti erilaisin investointi- ja kehittämishankkein. Viimeisimpinä rahoitusta on saatu Norsulta Keisarin Kesäpäivän draamallisiin kohtauksiin sekä ELYltä kesäteatterin katsomon kattamiseen. Kulttuurilla on tärkeä merkitys alueemme veto- ja pitovoimalle ja Raahen Teatterin tekemä työ on tärkeää alueen ihmisten hyvinvoinnille. Teatterin väki tekee ansiokasta työtä myös arvokkaan teatterirakennuksen kunnossapidon ja Vanhan Raahen elävöittämisen eteen.

Tulokas – Kulttuuriyhdistys Bio Huvimylly ry. Vanhassa Raahessa sijaitsevasta Sofian talosta on rakentumassa idyllinen kinosalonki, elokuvakulttuurin, yhteistyön ja yhteisöllisyyden tyyssija kaikenikäisille. Pienen elokuvasalin tiloissa pyörivät mm. lasten ja nuorten elokuvakerhot sekä seniorikinet. Tiloihin on valmistunut myös tuotemyymälä ja näyttelytilat. Puutarhassa voi kesäisin törmätä monenlaiseen tapahtumaan. Liikkuvan kino-pyörän on jo voinut bongata eri puolilta kaupunkia kesästä 2023 lähtien, kun elokuvaelämyksiä on tarjottu pimeissä syysilloissa. Elokuvalaitteiston lisähankinnoilla elokuva-toimintaa on voitu laajentaa.

Kulttuuriyhdistys Bio Huvimylly on pienessä hetkessä onnistunut yhdistämään laajan joukon ihmisiä niin läheltä kuin kaukaakin. Yhteisö on saatu mukaan niin toiminnan suunnitteluun kuin talkoisiin. Kinosalonki Sofian kunnostustöissä onkin käynyt kova huike. Remontoinnin ohella on ehditty kokoamaan talteen myös Raahen omaa elokuvahistoriaa ja yhteisön omia elokuvamuistoja. Laaja yhteistyöverkosto tuo monia mahdollisuuksia tekemiseen ja yhteisöllisen kulttuuri- ja elokuvataidetoiminnan vakiinnuttamiseen vanhassa Raahessa.

Ympäristöteko – Maaseudun Sivistysliitto ry / Mikko Hyvärinen. Me Norsulla haluamme aktivoida alueemme toimijoita ilmasto- ja ympäristötekoihin ja Maaseudun Sivistysliitto on tehnyt sillä saralla hyvää työtä muilla alueilla. MSL lähtikin tekemään hankesuunnitelmaa ja Ilmastoviisaat kylät -hanketta saatiin vetämään Mikko Hyvärinen. Mikko on herätellyt ihmisiä ja yhteisöjä positiivisella asenteellaan huomaamaan, että jo pienillä teoilla on merkitystä ja että kaikki pystyvät tekemään omanlaisiaan toimia ympäristön hyväksi. Tutuksi on tullut niin permakulttuuri, ilmastoystävälliset energiaratkaisut, maisemapellot, arkinuukailu, kotitarveviljely, luonnon monimuotoisuus kuin biohiiletyskin. Maaliskuussa 2024 alkaneessa Ympäristöviisaat maaseutuyhteisöt -jatkohankkeessa Mikon aloittamaa hyvää työtä jatketaan. Uusina toimina tehdään kylien ympäristösuunnitelmia, koulutetaan paikallisjeesaajia sekä tunnustetaan ja tunnustetaan yhteisöjen ympäristöosaamista.

saat maaseutuyhteisöt -jatkohankkeessa Mikon aloittamaa hyvää työtä jatketaan. Uusina toimina tehdään kylien ympäristösuunnitelmia, koulutetaan paikallisjeesaajia sekä tunnustetaan ja tunnustetaan yhteisöjen ympäristöosaamista.

Nuoriso Leader –stipendi. Kirottu Korjaamo oli neljän kaveruksen vapaamuotoinen projekti, jossa nuoret hakivat rahoitusta pakohuonepelin toteuttamiseen. Nuoret ideoivat, suunnittelivat ja toteuttivat pakohuonepelin itse ja järjestivät sen ryhmätyösharjoitteena Koulutuskeskus Brahen autoalan ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Rahoitusta nuoret hakivat radiopuhelimiin, erilaisiin lukkoihin ja rekvisiittaan. Pakohuoneen teemana oli hylätty korjaamo ja se toteutettiin menestyksekkäästi autoalan tiloissa. Yhteistyötä nuoret tekivät Raahen etsivän nuorisotyön sekä Brahen koulutuskeskuksen kanssa. Onnistuneen kokemuksen myötä nuoret järjestivät toisen pakopelin nuorten pesäpallojoukkueen päättäjäistapahtumaan.

Kirottu Korjaamo oli erinomainen projekti alusta loppuun. Projektin idea syntyi pakohuoneista aidosti kiinnostuneiden nuorten omasta halusta ja innosta, se suunniteltiin ja toteutettiin laadukkaasti ja raportointi oli tehty visuaalisesti hyvin ja kattavasti. Norsun nuorisotyöryhmä koki, että Kirottu Korjaamo oli projektina selkeästi muista erottuva ja hyvä esimerkki siitä, miten nuoret voivat järjestää mielekästä toimintaa muille nuorille Nuoriso Leader-rahoituksen avulla. Erityismaininta annettiin myös halusta parantaa opiskelunsa aloittavien nuorten ryhmähenkeä projektin avulla.

3.2. Yhdistys ja sen resurssit

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 6.5.2024 Limingassa. Tilintarkastajaksi valittiin HT Ilkka Kiviniemi ja varatilintarkastajaksi HT Anne Karppinen-Salonpää. Yhdistyksen taloushallinnosta vastaa toiminnanjohtaja, jolla on alan koulutus. Yhdistyksen kirjanpidon ja palkanlaskennan tuottaa Aallon Pohjoinen Oy. Yhdistyksen taloudellinen tilanne on hyvä. Hallituksen kuuluu 15 varsinaista jäsentä ja 6 varajäsentä (liite 3). Uusina hallituksen jäseninä aloitti kuusi henkilöä ja

hallituksessa on tällä hetkellä viisi alle 29-vuotiasta jäsentä, joista neljä kuuluu myös Norsun nuorisotyöryhmään. Hallitus kokoontui 2024 kuusi kertaa. Hallituksen jäsenet ovat sitoutuneita hallitustyöskentelyyn, mikä näkyy aktiivisena osallistumisena kokouksiin (osallistumisprosentti 87 %) ja aluetuntemuksen esille tuomisena. Hallituksen puheenjohtajana aloitti keväällä Päivi Kennilä ja varapuheenjohtajaksi valittiin Saara Mustakallio.

Norsun henkilöstö 2024:

- ✓ Riikka Hautala, toiminnanjohtaja
- ✓ Nina Kurunlahti, kyläkehittäjä
- ✓ Harri Kontio, viestinnän kehittäjä
- ✓ Erja Simuna, kv-koordinaattori
- ✓ Riikka Kylmäoja, nuorisokoordinaattori

Yhdistyksen henkilöstö on eri alojen ammattilaisia. Kaikki työntekijät ovat vakinaisia nuorisokoordinaattoria lukuun ottamatta. Toiminnanjohtajan, kyläkehittäjän ja viestinnän kehittäjän palkka tuli pääasiassa hallintoon ja aktivointiin tarkoitetusta toimintarahasta. Kv-koordinaattorin ja nuorisokoordinaattorin palkka tuli omista strategisista hankkeista tai muun rahoituksen kautta. Kehityskeskusteluiden ilmapiirikartoituksen mukaan Norsu koetaan hyvänä työpaikkana ja työmotivaatio on korkea. Vuoden 2024 alkupuolella

Norsulla oli kaksi harjoittelijaa, joista toinen opiskeli Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkintoa ja toinen kasvatusta ja ohjausalan perustutkintoa (nuoriso- ja yhteisöohjaaja).

Vuonna 2024 yhdistyksellä oli jäseniä 276, joista henkilöjäseniä 68 ja yhteisöjäseniä 208. Jäsenetuna on Yhteisö ja Yritys Leader tukimahdollisuus. Suuri jäsenmäärä ei ole yhdistyksen oma tavoite, koska se ei tuo lisäarvoa toimintaan. Paikalliset toimijat osallistuvat kehittämiseen ja saavat pääosin yhdistykseltä samat palvelut riippumatta heidän jäsenstatuksesta.

3.3. Toimintaympäristö ja tulevaisuus

Keskeiset toimintaympäristön muutokset ja tavoitteet vuodelle 2025

Vuosi 2025 pähkinäkuoressa:

- ✓ ohjelmakauden 2023-2027 aktivointi ja rahoitus jatkuu
- ✓ tiedotetaan Oulu2026 -tapahtumavuoden rahoitusmahdollisuuksista
- ✓ edellisen ohjelmakauden aikana rahoitettujen viimeisten hankkeiden maksuhakemusneuvonta jatkuu
- ✓ kv-koordinaattori toiminta jatkuu
- ✓ Pysyvät jäljet hankkeessa käynnistetään nuorten mentoritoimintaa, kartoitetaan nuorten parissa toimivien koulutustarpeita sekä vahvistetaan nuorten yrittäjien verkostoitumista
- ✓ Jaksamisen jäljillä hankkeessa valitaan pilottiyhdistykset ja kehitetään heidän toimintaansa, aloitetaan vertaisverkostojen tapaamiset sekä kehitetään kunta-yhdistys-yhteistyötä

Toimintaympäristön muutosten osalta taloudellinen taantuma ja erilaisten rahoitusten leikkaukset näkyvät edelleen toiminnassa. Yritysten osalta isoja investointeja ei ole haettu, eivätkä myöskään yhdistykset ole lähteneet tekemään isoja rakentamis-/remontointihankkeita. Toisaalta taas erilaiset rahoitusmahdollisuuksien kyselyt ovat laajentuneet uusille toimialoille muiden rahoittajien rahoitusten vähentyessä. Kuntavaalien myötä myös kuntien luottamushenkilöt tulevat vaihtumaan ja se voi osaltaan tuoda muutoksia kuntayhteistyöhön. Vuoden aikana on aloitettava jo alustavat neuvottelut seuraavan ohjelmakauden kuntarahoituksesta.

Ohjelmakauden aktivointi- ja rahoitustyö jatkuu normaalisti. Maaseuturahoitusta on käytettävissä 2025 noin 800 000 euroa eli 15 % vähemmän kuin vuonna 2024. Aikaisempina vuosina 2014-2022 rahoitetuista hankkeista yksi jatkaa toimintaansa vielä vuoden 2025 keväälle ja 15 hankkeen osalta on tarvetta vielä maksuhakemusneuvonnalle. Ulkoinen arviointi vanhasta ohjelmakaudesta ja erityisesti Norsun omasta toiminnasta valmistuu keväällä 2025 ja sen perusteella kehitetään toimintaa tarvittaessa. Leader-ryhmän omat Nuoriso, Yhteisö ja Yritys Leader rahoitukset jatkuvat normaalisti.

Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki vuoden lähestyminen näkyy myös Norsun alueella, sillä kentällä ideoidaan ja valmistellaan monenlaisia kulttuuri-ilmaston muutokseen liittyviä projekteja. Valmistaudumme tapahtumavuoteen osallistumalla alueemme rahoitusfoihin sekä tiedottamalla maaseuturahoituksen mahdollisuuksista tukea uusien ja uudistuvien tapahtumien toteuttamista alueellamme. Lisäksi saimme 20 000 euron erillisen lisärahoituksen jaettavaksi pieniin Oulu2026 -projekteihin yhdistyksille ja nuorten/aikuisten ryhmille. Valmistelemme alkuvuodesta tälle rahoitukselle säännöt ja hakuprosessin. Ensimmäinen pienhaku on tarkoitus avata keväällä ja syksyllä 2025 päätämme ensimmäisistä tuettavista pikkuprojekteista.

Alueen toimijoiden kansainvälistymisen tukemiseen tähtäävä kv-koordinointityö jatkuu. Kv-toiminnan tarkoitus on tarjota kansainvälisyyskokemuksia mahdollisimman monelle. Vuoden 2025 aikana toteutamme 3-4 vapaaehtoishanketta sekä haemme rahoitusta uusiin vapaaehtoishankkeisiin. Erasmus+ akkreditoinnin myötä pystymme vuodesta 2025 alkaen suunnittelemaan nuorisosektorin liikkuvuuksia vakaammalta pohjalta. Alueen tarpeiden mukaan kartoitamme myös uusien rahoitusohjelmien mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Tammikuussa käynnistyy Pysyvät jäljet- jatkohanke, jonka tavoitteena on pysyvästi nuorten näköinen maaseutu. Pysyvyydellä hankkeessa tarkoitetaan kahta eri näkökulmaa: hankkeen toimintojen pysyvyyttä ja juurtumista alueelle sekä nuorten pysyvyyttä ja kiinnittymistä omaan kotiseutuun. Hanke jatkaa vuosina 2022–2024 toteutunutta Nuorten jälki -hanketta. Työpaketteina ovat nuoret aluekehittäjät, nuoret yrittäjät sekä osaavat taustajoukot. Nuoria koulutetaan mentorointi- ja viestintätehtäviin ja heille mahdollistetaan lisää vertaistoimintaa. Nuorten parissa toimivien osaamista vahvistetaan nuorten muuttuvia tarpeita vastaaviksi. Norsun nuoret ovat mukana järjestämässä valtakunnallisia Nuoriso Leader-päiviä, jotka 2025 järjestetään yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien kanssa Kuusamossa.

Yhdistystoimijoiden jaksamiseen ja yhdistystoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen liittyvä Jaksamisen jäljillä -hanke polkaistaan käyntiin käynnistämällä pilottiyhdistysten haku alkuvuodesta 2025. Pilotteihin valittujen yhdistysten kanssa käydään aloituspalaverit maaliskuussa, jolloin sovitaan tarkemmin yhdistyskohtaisista tavoitteista ja hankkeen käytännöistä. Tapaamisten perusteella suunnitellaan työpaketit, joita lähdetään toteuttamaan ennen kesälomia ja jatketaan toimintaa syksyllä. Raahen osalta tehdään tiivistä yhteistyötä PPSotun kanssa, kun jatkamme keväällä yhdistys ja kunta -kehittämisiltoja. Syksyllä järjestetään hyvinvointitapahtuma, jonka tarkoituksena on toimia alkusysäyksenä Norsun alueen hyvinvointiverkoston luomiselle. Verkoston kohderyhmä on hankealueen yhdistystoimijat ja tavoitteena on vertaistuen ohella jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyvän osaamisen lisääminen.

Liite 1. Norsun strategian 2023-2027 toteutumista arvioiva mittaristo. Osaan mittareita tulokset päivitetään rahoituspää-
töksen yhteydessä ja osaan hankkeen loppumaksatusten yhteydessä.

Taso	Mittarit ja tavoite	Vuosi 2024	Kumulatiivinen 2023-2027
Strategian yhteiset mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - Rahoituksesta Uudistuva kotiseutu painopisteeseen 45 % - Kehittyvä matkailu painopisteeseen 20 % - Palveleva yrittäjyys painopisteeseen 20 % - Osallistuvat nuoret painopisteeseen 15 % - Uudet tuotteet ja palvelut 150 kpl - Talkootyötunnit 23 000 tuntia - Tuetut yritykset 80 kpl - Uudet työpaikat 50 kpl 	40,7 % 12,9 % 17,2 % 29,3 % 15 kpl 2 368 h 18 kpl 5 kpl	53,2 % 9,2 % 13,3 % 24,3 % 15 kpl 2 368 h 29 kpl 5 kpl
Uudistuva kotiseutu	<ul style="list-style-type: none"> - Älykkäät kylät (strategioiden) hankkeiden määrä 3 kpl - Tuetut monipalvelukeskukset 3 kpl - Uudet harrastus- ja kohtaamispaikat 10 kpl - Uudet kulttuuripalvelut 3 kpl - Osallisuusmittari: alueen yhdistyksistä on ollut toiminnassa mukana 30 % (tarkastelu 2025 ja 2027) - Yhdistystoimijoiden jaksaminen on lisääntynyt - Yhteisö Leader hankkeet 50 kpl 	0 kpl 2 kpl 1 kpl 0 kpl 25 kpl	0 kpl 2 kpl 2 kpl 0 kpl ei vielä tietoja laadullinen mittari 54 kpl
Kehittyvä matkailu	<ul style="list-style-type: none"> - Uudet matkailukohteet ja -palvelut 20 kpl - Kehitetyt luontomatkailukohteet 5 kpl - Uusien vuodepaikkojen määrä 20 kpl - Uudet matkailutoimijat 5 kpl - Uudet tapahtumat 8 kpl 	1 kpl 1 kpl 0 kpl 1 kpl 0 kpl	2 kpl 1 kpl 0 kpl 3 kpl 0 kpl
Palveleva yrittäjyys	<ul style="list-style-type: none"> - Uudet yritykset 30 kpl - Yrityskokeilujen määrä 10 kpl - Liikevaihdon kasvu 35 % (tarkastelu 2025 ja 2027) - Biotalousalan kohdistuvat yritystuet 10 kpl - Alueen yrityskanta 3100 kpl (tarkastelu 2025 ja 2027) - Rahoitus lisää yritysmotivaatiota 4,75 asteikolla 1-5 - Yritys Leader hankkeet 100 kpl 	4 kpl 1 kpl 5 kpl 40 kpl	11 kpl 1 kpl ei vielä tietoja 7 kpl ei vielä tietoja 4,6 73 kpl
Osallistuvat nuoret	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorisotyöryhmässä mukana olevat nuoret 14 kpl - Nuoriin kohdistuvien hankkeiden (MSR) määrä 8 kpl - Aktivointitilaisuudet nuorille yrittäjille 35 kpl - Nuoriso Leader hankkeet nuorten ryhmille 15 kpl - Nuoriso Leader hankkeet nuorille yrittäjille 80 kpl - Maaseuturahoituksen yritystuet alle 30 v yrittäjille 10 kpl 	12 kpl 6 kpl 4 kpl 6 kpl 15 kpl 1 kpl	16 kpl 8 kpl 20 kpl 15 kpl 30 kpl 1 kpl
Vihreä kehitys	<ul style="list-style-type: none"> - Ympäristö- ja ilmastotoimien määrä 12 kpl - Rahoitetuista (MSR) hankkeista teemaa toteuttaa 20 % 	3 kpl	6 kpl 14 %
Kumppanuus	<ul style="list-style-type: none"> - Yritysryhmähankkeiden määrä 4 kpl - Muiden elinkeinollisten yhteistyöhankkeiden määrä 3 kpl - Yhdistysten yhteisten hankkeiden määrä 3 kpl - Rahoitetuista (MSR) hankkeista teemaa toteuttaa 20 % 	0 kpl 1 kpl 8 kpl	0 kpl 1 kpl 9 kpl 32 %
Kansainvälisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Kv-nuorisohankkeet 5 kpl - Yhdistysten kv-hankkeet 5 kpl - Strategiset kv-hankkeet 2 kpl - Rahoitetuista (MSR) hankkeista teemaa toteuttaa 10 % 	3 kpl 2 kpl 0 kpl	8 kpl 2 kpl 0 kpl 5 %
Kokeilut	<ul style="list-style-type: none"> - Maatalouden kokeilutuet 5 kpl 	0 kpl	0 kpl

	<ul style="list-style-type: none"> - Muut uusia kokeiluja sisältävät hankkeet 10 kpl - Rahoitetuista (MSR) hankkeista teemaa toteuttaa 15 % 	17 kpl	23 kpl 21 %
Norsun sisäisen toiminnan mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - Asiakaspalvelun laatu 9 (asteikolla 4-10) - Uusien hakijoiden osuus (MSR) 50 % - Aktivointi-/tiedotustilaisuudet 200 kpl - Edellisiin osallistuneet 2 000 henkilöä - Uudenlaisen toiminnan kehittäminen - Työtyytyväisyys 5 (asteikolla 1-6) 	9,75 72 % 31 kpl 504 hlöä 5,46	9,75 77 % 117 kpl 1 774 hlöä laadullinen mittari 5,46

Liite 2. Norsun kehittämissuunnitelman 2014-2022 toteutumista arvioiva mittaristo. Osaan mittareita tulokset päivitetään rahoituspäätöksen yhteydessä ja osaan hankkeen loppumaksatusten yhteydessä.

Taso	Mittarit ja tavoite	Vuosi 2024 vanhan strategian osalta	Kumulatiivinen 2014-2022
Kehittämissuunnitelman yhteiset mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - rahoitettavia hankkeita 240 kpl - joista yrityshankkeita 170 kpl - elämänlaadullisia hankkeita 70 kpl - uusia työpaikkoja 80 kpl - talkootyö 17 htv (32 895 talkootyötuntia) - Leader-ryhmän järjestämät tiedotus- ja aktivointi tilaisuudet 30 kpl - Leader-ryhmän toimittamat lehdet/esitteet/jäsentiedotteet 10 kpl - Leader-ryhmän jäsenmäärä 250 kpl - muille rahoittajille ohjatut/valmistellut hankkeet 10 kpl - uudet hakijat 60 % - face to face asiakaskontaktit 350 kpl - Yhteisö Leader -hankkeet 100 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 0 kpl 0 kpl 10 kpl 2 553 talkootuntia 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 208 kpl 111 kpl 97 kpl 108 kpl 45 591 talkootuntia 185 kpl 22 kpl 272 kpl 10 kpl 60 % 313 kpl 222 kpl
Hyvä elämä -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusien palveluiden määrä 50 kpl - uudet/päivitettyt kylien kehittämissuunnitelmat 10 kpl - uusia tapahtumia 10 kpl - uudet lähiliikuntapaikat 5 kpl - yhteisöllisyyden lisääntyminen 	<ul style="list-style-type: none"> 27 kpl 2 kpl 0 kpl 1 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 225 kpl 24 kpl 22 kpl 9 kpl laadullinen mittari
Elinvoima -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusia yrityksiä 39 kpl - säilytetyt työpaikkoja 140 kpl - uudet matkailukohteet 2 kpl - rannikon vetovoimaisuuden vahvistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> 1 kpl 9 kpl 0 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 23 kpl 179 kpl 5 kpl laadullinen mittari
Ympäristö -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusia energiaratkaisuja tuottavat hankkeet 2 kpl - kylämaisemaa kohentavat hankkeet 20 kpl - ympäristöarvostuksen kohoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> 6 kpl 0 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 15 kpl 13 kpl laadullinen mittari
Nuoret -teema	<ul style="list-style-type: none"> - Nuoriso Leader -hankkeet 40 kpl - nuoriin kohdistuvat hankkeet (kohderyhmänä tai toteuttajana nuoret) 7 kpl - osallisuuden kokemuksen vahvistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 0 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 169 kpl 14 kpl laadullinen mittari
Luova ja kokeileva -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kokeiluraha -hankkeita 5 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 10 kpl
Verkostomainen toiminta -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kylien yhteiset hankkeet 2 kpl - yhteistyö -toimenpiteen mukaiset hankkeet 5 kpl - yrittäjien verkostoitumistilaisuuksia 7 kpl - verkostot, joissa Norsu mukana 15 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 0 kpl 0 kpl 0 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 4 kpl 10 kpl 9 kpl 31 kpl
Pohjoinen ulottuvuus -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kv-koulutuksia/tapahtumia/tilaisuuksia 7 kpl - kv-hankkeet 2 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 0 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 43 kpl 13 kpl
Yhdistyksen sisäisen toiminnan mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - työtyytyväisyys 5 (asteikolla 1-6) - omat strategiset hankkeet 5 kpl (sisältää myös teema-hankkeet) 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 5,5 15 kpl

Liite 3. Nouseva Rannikkoseutu ry:n hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuonna 2024.

Julkisen tahon edustajat	
varsinainen	vara
Heikkilä-Tuomaala Hannele, Tyrnävä	Kemilä Jussi, Raahe
Kempainen Jukka, Liminka	Severinkangas Pertti, Siikajoki
Mustakallio Saara, Pyhäjoki (varapj)	
Pakaslahti Juho, Liminka	
Ylikulju Elsi, Raahe	
Yhdistysten ja yrittäjien edustajat	
varsinainen	vara
Anttila Eero, Tyrnävä (nuoret)	Vähäsalo Piia, Raahe
Junnila Merja, Raahe	Fingerroos Saija, Siikajoki (nuoret)
Kennilä Päivi, Liminka (pj)	
Suvanne Päivi, Tyrnävä	
Viippola Sakari, Hailuoto	
Yksityishenkilöt	
varsinainen	vara
Häikiö Anni, Siikajoki	Rantapelkonen Juho, Liminka
Jurvelin Jaakko, Tyrnävä (nuoret)	Salo Aarne, Raahe (nuoret)
Malkamäki Henna, Raahe (nuoret)	
Mertala Salla, Lumijoki	
Skarped Eila, Siikajoki	